



Van : Bestuur FNZ  
Aan : Leden van de FNZ

8 December 2020

Onderwerp: Zweefvliegen en de KNVvL position paper ABZ

### *Inleiding.*

Het bestuur van afdeling Zweefvliegen heeft in mei 2020 in een position paper aangegeven hoe wordt aangekeken tegen een aantal ontwikkelingen die een bepaalde impact (kunnen) hebben op zweefvliegend Nederland. Afgezien van de oorzaak van deze ontwikkelingen en de uitkomst van interne lopende onderzoeken, worden er in het position paper een schets gegeven over de steeds terugkerende issues bij de afdeling. Het gaat dan om zelfstandigheid, belangenbehartiging, organisatie en financiën. Feit is dat dit afleidt van hetgeen wij als zweefvliegers allemaal willen: lekker, leuk en veilig zweefvliegen.

Hieronder zijn, in cursieve tekst, relevante passages weergegeven uit het position paper. Het gaat dan primair over een stuk historie, beschrijving van de terugkerende issues en de mogelijke oplossing in de vorm van een rechtspersoon die de plaats van de afdeling inneemt. Dit om de doelen te bewerkstelligen die moeten leiden tot een betere en meer efficiënte organisatie tegen lagere kosten.

Het bestuur van de FNZ hecht er waarde aan om de relevante passages te delen met haar leden en ook tot slot haar eigen mening te geven.

### *Historische ontwikkeling.*

*De Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Luchtvaart (KNVvL) bestaat sinds 1917.*

*Aanvankelijk trad de KNVvL op als gangmaker en verbinder bij nieuwe initiatieven in de destijds jonge industrie van burger- en militaire luchtvaart. Zij was nauw betrokken bij de ontwikkeling van relevante wetgeving en opleidingen voor Luchtvaart beroepen etc. In internationaal verband was de KNVvL de verbinding naar soortgelijke organisaties in het buitenland.*

*Vanaf 1939 maakt ook de afdeling Zweefvliegen deel uit van de KNVvL. Zweefvliegen werd beschouwd als kraamkamer voor een carrière in de Luchtvaart.*

*Na de tweede wereldoorlog veranderde de rol van de KNVvL. De vereniging werd steeds meer belangenbehartiger van de kleine luchtvaart. Als zodanig was zij de schakel tussen de diverse luchtporten en de industrie, burgerluchtvaart en Luchtmacht. Zweefvliegen was nog steeds een belangrijke voorselectie voor een carrière in de luchtvaart. Tijdens de wederopbouw investeerde de KNVvL in zweefvliegtuigen en startmiddelen; deze werden tegen een vriendelijke vergoeding ter beschikking gesteld aan de zweefvliegverenigingen. Ook exploiteerde de KNVvL het nationaal zweefvliegcentrum Terlet, de Centrale Werkplaats en zelfs een Krakenfonds.*



Met het stijgen van de welvaart en het groeien van een kader van vrijwilligers bij de verenigingen, decentraliseerde veel van de bovenbeschreven activiteiten richting zweefvliegclubs. Vanaf ca 1970 zijn de verzekeringsactiviteiten (casco) ondergebracht bij DLO, zijn het zweefvliegcentrum en de centrale werkplaats verzelfstandigd, en is de scholierensubsidie verdwenen.

Tegelijkertijd ontwikkelde de wedstrijdsport. Niet alleen zweefvliegen maar ook andere vliegende afdelingen werden via de KNVvL lid van de NOC/NSF. Deze nationale sportkoepel werd ook een belangrijke contribuant van de wedstrijdsport binnen de KNVvL. Die geldstroom maakte het mede mogelijk dat het bondsbureau kon uitgroeien tot een met betaalde professionals gerunde organisatie. De KNVvL werd ook steeds meer spreekbuis van de kleine luchtvaart richting luchtvaartautoriteiten en wetgever.

De laatste 20 jaar neemt het vrijetijdsaanbod voor met name jeugdigen sterk toe; gevolg is een lagere loyaliteit aan enkel zweefvliegen als sport. Ook het ontbreken van de scholierensubsidie en de daarmee verbonden vliegercarrière is daar debet aan. Het zweefvliegen vergrijsd. Dit geldt deels ook voor de andere vliegsporten. Door het toegenomen consumentisme bij vooral de jeugd, is vliegen via een vereniging met dito verplichtingen, minder gewenst. Andere luchtsporten spelen hierop in. Meer individualisme, minder regelgeving en lagere investeringen is het antwoord van commerciële vliegorganisaties: Parachutespringen, Ballon en in mindere mate Scherm- en Deltavliegen.

De moderne luchtspartner wil snel en ongecompliceerd toegang tot de sport en een efficiënte opleiding tot zelfstandig vlieger. Verenigingsleven en de sportbond zijn daarbij van secundair belang. Deze ontwikkelingsgang brengt ons ook bij de vraag waarom zweefvliegen deel uitmaakt van de KNVvL. Wat is de kern van de zaken die wij gezamenlijk willen organiseren met andere luchtsporthouders?

#### *Wat bindt ons als zweefvlieger aan de KNVvL ?*

Als wij deze vraag stellen aan de gemiddelde zweefvlieger dan is het antwoord:

Het KNVvL lidmaatschap is verplicht vanwege de WA verzekering... en sommigen weten te melden dat de KNVvL ook uitgever is van onze zweefvliegbewijzen en dat het blad Thermiek daar vandaan kwam. En de uitgifte van prestatiebrevetten en de Sportlicentie is meestal ook bekend.

Wij vullen dat aan met de CAMO zweefvliegen, examens van STEBZ en de diverse commissies, zoals Medische commissie, Commissie Instructie & Veiligheid, Commissie Wedstrijd & Selectie, Commissie Luchtruim en Radio.

Deze opsomming is een mix van nuttige zaken die, zo zullen we later zien, worden betaald uit het afdelingsbudget Zweefvliegen, en het centrale budget KNVvL.



*Maar hoe ziet het plaatje er uit dat wij als afdelingsbestuur zouden opstellen ?*

*Dan komt eerst het karakter van de organisatie van het zweefvliegen aan de orde. Zweefvliegen is in hoofdzaak een verenigingsgebeuren, dat wordt gedragen door vrijwilligers. Door de jaren heen is een kader opgebouwd van functionarissen die geschikt en bevoegd zijn om de diverse taken en verantwoordelijkheden in te vullen. Dit is belangrijk, want alles dat we zelf doen spaart kosten en houdt de drempel tot onze mooie sport laag.*

*Dat geldt ook voor de invulling van onze commissies en het afdelingsbestuur.*

*Onbetaalde vrijwilligers. Goed geplaatst voor hun taak en met bijbehorende bevoegdheden.*

*Zweefvliegen is goed georganiseerd, houdt de eigen broek op tegen lage kosten.*

*Dus als wij als ABZ naar de KNVvL kijken, dan ligt het voor de hand dat wij daar met name zaken willen organiseren en/of laten doen, die wij niet zelf kunnen; let wel, activiteiten bij de KNVvL in Woerden worden ingevuld door betaalde krachten met dito overhead.*

*Zoals in het historisch plaatje geschetst, is een van de zaken die verschillende luchtporten verbindt, het hebben van een gezamenlijke lobby-organisatie voor de kleine luchtvaart. Nationale en Internationale invloed op beschikbaarheid van Luchtruim, de regelgeving voor Luchtvaartuigen en Luchtvaardenden, verbinding met Verkeersleiding en Militaire autoriteiten. Dat is de kern.*

*Voorts is het efficiënt om bepaalde faciliteiten te delen met andere luchtporters. Dat kan zijn een secretariaat, website, ledenadministratie, financiële administratie, gezamenlijke inkoop (bijvoorbeeld verzekeringen) e.d. Dit dan op basis van een service level overeenkomst; dus met duidelijke afspraken en rapportage over kwaliteit en kosten.*

*Ons eerste uitgangspunt is dat wij alles zelf doen met vrijwilligers. Enkel die zaken waarvan het vast staat dat die beter in een collectief kunnen worden ondergebracht, delen wij met andere Luchtporters. Randvoorwaarde is dat wij zelf willen beslissen over onze Key Items; daarbij zien wij dus liever geen verwatering van ons belang of prioriteit.*

*Langs deze gedachtegang is het nu relatief eenvoudig om een indeling te maken van de activiteiten die des zweefvliegen zijn, en de gezamenlijke KNVvL zaken.*



### Waterscheiding

Gezamenlijke KNVvL activiteiten

- Effectieve lobby kleine luchtvaart
- Efficiënte shared services
- Lidmaatschap FAI
- Lidmaatschap NOC\*NSF

Activiteiten (afdeling) Zeevliegen

- Lidmaatschap internationale zeevlieg organisaties EGU / IGC / OLC
- WA verzekering
- Militaire velden
- CAMO, STE(B)Z
- Opleidingen, DTO
- Veiligheid
- Wedstrijdsport en prestatiebrevetten
- Zeevliegportaal

### Waar betalen wij voor ?

De KNVvL contributie voor een volwassen lid, bedraagt ruwweg Eur 185,- per jaar.

Daarvan gaat ca Eur 65,- naar het centrale apparaat in Woerden, en Eur 120,- is het afdelingsbudget.

Het jaarlijks aantal zeevliegers varieert tussen de 3.000 en 3.500.

In 2019 droegen wij Eur 200K af aan Woerden; daarnaast betaalden wij Eur 100K incl. overhead voor twee dedicated medewerkers, uit ons eigen budget. Met deze Eur 300K is Zeevliegen veruit de belangrijkste betaler aan het centrale apparaat (NB betaalde functies, huur kantoor, centrale faciliteiten).

Deze Eur 300K is dan voor de centrale lobby voor de kleine luchtvaart, het secretariaat (o.a. verzekeringscertificaten, admin. van CAMO) en de accountmanager zeevliegen (ondersteuning ABZ, DTO en commissies), de centrale website en centrale webshop, de ledenadministratie, KEI en de gezamenlijke financiële administratie. Daarnaast het gebruik van de centrale vergaderfaciliteiten in Woerden (sinds de verbouwing afgelopen winter). Het bondsbureau in Woerden kent ca 10 betaalde medewerkers.

Vanuit ons afdelingsbudget betalen wij de WA verzekering (meer dan Eur 50 per lid), de CAMO, Wedstrijdsport, DTO opleidingsboeken, reis- en vergaderkosten vrijwilligers, onderscheidingen, contributie FAI (zeevlieg aandeel), contributie EGU, IGC, OLC en het blad Thermiek. Daarnaast beperkte kosten voor de zeer complete websites Zeevliegportaal en Zeevlieggopleiding, die vrijwel alle content voor Zeevlieg bevatten, en die eveneens geheel door vrijwilligers worden gerund.



Er zijn afdelingscommissies en KNVvL brede commissies, zoals de medische commissie en Luchtruim. Ook de brede commissies worden in belangrijke mate door zweef-vrijwilligers gedragen. Kortom, zweefvliegen kan en doet heel veel zelf. Voor het centrale KNVvL deel betalen wij een stevige prijs. Zeer waarschijnlijk kunnen wij die taken ook grotendeels zelf uitvoeren tegen dezelfde of lagere kosten en minstens dezelfde kwaliteit.

#### [Link met "KNVvL naar Hoger Niveau"](#)

Nu wij hebben vastgesteld wat ons als Zweefvliegers bindt met de KNVvL, is het interessant om na te gaan of onze positie voldoende overeenkomt met de structuur en wijze van organiseren die in boven genoemd rapport wordt beschreven.

Qua structuur lijkt het plan geïnspireerd te zijn door bijvoorbeeld de ANWB. Veel verschillende afdelingen met een centraal en professioneel Bonds bureau. Afgezien van het verschil in grootte weten we ook dat de ANWB steeds meer een bedrijf is geworden, met een eigen verdienmodel... Het voert te ver om het hele rapport c.q. plan, hier opnieuw op te voeren; de inhoud mag inmiddels wel als bekend worden verondersteld. Wij beperken ons tot het identificeren van keuzen die mogelijk conflicteren met onze positie.

De KNVvL is een vereniging. Maar wat zijn de afdelingen? Het rapport gaat er van uit dat afdelingen geen rechtspersoon kunnen zijn. De opstellers van het plan vinden dat onwenselijk; indien afdelingen zelfstandige rechtspersoonlijkheid zouden verwerven, impliceert dat een grote verantwoordelijkheid voor de bestuurders, hogere beheerskosten en mogelijk minder NOC\*NSF subsidie omdat er een indirect lidmaatschap van de sporters ontstaat.

Maar voor een grotere afdeling met voldoende gekwalificeerd kader, is dit helemaal geen probleem. Daarnaast zien wij rechtspersoonlijkheid ook bij sommige afdelingen van de huidige KNVvL, en tevens bij onze zusterorganisatie in Duitsland. Dat is niet zonder reden zo vormgegeven.

Als wij het lijstje van afdelingsactiviteiten bekijken dan is het duidelijk dat wij als afdeling zelfstandig overeenkomsten willen aangaan; dat vergt rechtspersoonlijkheid. Het ABZ is van mening dat de afdeling Zweefvliegen rechtspersoonlijkheid moet verwerven en dat die rechtspersoon aanhaakt bij de KNVvL, analoog naar NFHL en NVVL.

Het rapport holt de taken van het Hoofdbestuur uit, of zo u wilt maakt van het Hoofdbestuur vrijwel uitsluitend een ceremoniële functie; platgezegd, lintjes knippen en onderscheidingen uitreiken. De ambtelijk secretaris, directeur van het bonds bureau, krijgt in het plan als domein "beleid en beleidsuitvoering". Dat gaat veel te ver; Strategie & Beleid dienen naar de mening van het ABZ conform huidige statuten te berusten bij het Hoofdbestuur. Het Bonds bureau dient zich te richten op uitvoering, begeleiding van commissies en advies voor afdelingen en met een duidelijk kostenplafond.



Voorts staat in het plan dat de directeur een zelfstandige algehele volmacht dient te verkrijgen (!) Het ABZ is van mening dat dit niet alleen onverstandig is maar ook in strijd met algemene principes voor goed bestuur. Wij zijn voorstander van een meer open principe en toestemming van het HB voor het aangaan van arbeidsovereenkomsten, huurovereenkomsten, leningen en financieringen, overeenkomsten met overheden etc. De in het plan voorgestane situatie is een open end constructie; er kan daarbij grote schade voor de vereniging ontstaan.

De centrale commissies komen in het plan onder gezag van het bondsbureau c.q. de directeur. Het ABZ is van mening, dat waar centrale commissies nuttig en nodig zijn, deze worden aangestuurd door de meest relevante afdeling(en). De commissies zijn gebundelde expertise ten dienste van specifieke problematiek van afdelingen.

Vervolgens komen wij terug bij de afdelingen. Tot 2018 maakten vijf afdelingsvoorzitters deel uit van het Hoofdbestuur. In het plan wordt geoordeeld dat dit niet alleen dubbelfuncties zijn (in principe ongewenst volgens de opstellers) maar dat deze vorm van vertegenwoordiging leidt tot eilandvorming, en zou niet bevorderlijk zijn voor een efficiënte besluitvorming. Met de gekozen oplossing lijkt echter het kind met het badwater te zijn weggegooid ! Ter compensatie is in het plan een Voorzittersoverleg gecreëerd, dat mag adviseren aan het bestuur. Maar zonder formele bevoegdheid. Afgelopen jaren was dit overleg geen succes.

Het ABZ constateert een ongewenste verwatering van de invloed van afdelingen op het verenigingsbeleid. Zij staat daarin niet alleen want een meerderheid van de afdelingsvoorzitters heeft inmiddels gepleit voor meer formele invloed van de afdelingen op het bestuur van de vereniging.

Tot slot de Ledenraad en de stemmenverhouding. Volgens het plan zouden Ledenraadsleden niet direct verbonden moeten zijn met het afdelingsbelang, maar geselecteerd op basis van een verenigings-brede blik, en met een achtergrond in een voor de vereniging nuttig specialisme en met professionele bestuurservaring. ... "elke aanleiding voor afdelingsbelangenbehartiging in de ledenraad dient te worden vermeden" ....(!)

Het ABZ constateert dat met dit voornemen in het plan opnieuw wordt gekozen voor een ontoelaatbare verwatering van het afdelingsbelang bij de vertegenwoordiging in de Ledenraad.

Naast deze ongewenste beïnvloeding van de kwaliteit, draait het plan ook aan de kwantiteitsknop: afdelingen krijgen ook qua stemmenkracht te maken met verwatering; kleine afdelingen krijgen een ledenraadslid, en grote afdelingen 2 a 3 afgevaardigden c.q. stemmen.

Ook deze verwatering van stemmen is voor het ABZ onaanvaardbaar; stemmen moeten naar rato van financiële inbreng zijn.

NB(...) Kleine afdelingen met marginale aanhang en dito financiële inbreng hebben niettemin 1 volle stem in de huidige ledenraad.



*Alle voornoemde conflicterende keuzen vergen aanpassingen in de Statuten en/of HR van de vereniging. Voor een dergelijke wijziging is een 2/3 meerderheid in de Ledenraad noodzakelijk. Het is veelzeggend dat de opstellers van het plan tot vandaag blijven volhouden dat het goedkeuren van het plan ook het onverwijld uitvoeren van de bijbehorende statutenwijziging inhoudt. Dat is niet alleen ondemocratisch, maar beslist in strijd met de goede trouw; een dergelijke opstelling past niet in een vereniging.*

### Mening FNZ

Het afdelingsbestuur onderschrijft het gegeven dat een zelfstandige rechtspersoon in plaats van een afdeling gewenst is. De FNZ is in het verleden opgericht door het toenmalige afdelingsbestuur omdat toen al de bovenstaande issues een gegeven waren. De afgelopen 20 jaar zijn de issues eigenlijk blijven bestaan of zelfs verergerd.

De FNZ is geen doel op zich. Het is niet meer dan een middel om onze doelen als zweefvliegers beter te bereiken. Hierboven wordt aangegeven dat voorkomen moet worden dat "het kind met het badwater" wordt weggegooid. De afdeling zweefvliegen is een prachtig kind alleen het badwater moet verversd worden. Schoon water op een comfortabele temperatuur is goed voor het kind en diens ontwikkeling. Maar het is van belang om eerst zorgvuldig te onderzoeken wat de afmetingen en vorm van het bad moeten zijn, hoeveel schoon water er nodig is en wat de comfortabele temperatuur dient te bedragen zodat het kind straks lekker in het nieuwe bad kan.

De FNZ neemt het initiatief, en natuurlijk bij voorkeur in goed en constructief overleg met het afdelingsbestuur, graag om te onderzoeken op welke wijze de afdeling kan transformeren tot een rechtspersoon. Daarvoor dienen in ieder geval alle huidige facetten te worden meegenomen zoals ook opgesomd onder "waterscheiding". Inventarisatie van de facetten, analyse en rapporteren van bevindingen zijn de eerste stappen die de FNZ wil uitvoeren de komende maanden.

Vervolgens kan worden besproken met alle leden en natuurlijk ook het afdelingsbestuur wat de vervolgstappen zijn en hoe de transitie op onderdelen en in tijdpad eventueel moet worden uitgevoerd.

Het zal iedereen duidelijk zijn dat met name een goede voorbereiding het halve werk is. Juist hierom is het verstandig, zeker nu er ook vrijwilligers zijn opgestaan om dit nu op te pakken, het onderzoek op te starten en uit te voeren. Het staat immers ook de KNVvL en/of afdeling niet in de weg. Die kunnen gewoon op de huidige wijze hun zaken blijven doen.